

11.10.2023

Kela-korvausten nostossa tulisi huomioida psykoterapian saatavuuden parantaminen

Esitämme, että psykoterapian Kela-korvattavuus arvioidaan kokonaisuutena uudelleen. Luontevin hetki tälle työlle on uuden vuoden 2025 voimaan aiotun Kela-korvausmallin suunnittelu. Esitämme, että parannetaan psykoterapian saatavuutta kahdella keinolla:

- 1) muuttamalla sairausvakuutuskorvausta siten, että se kattaa myös muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden kuin lääkäreiden antaman psykoterapian, sekä
- 2) korottamalla Kelan kuntoutuspsykoterapian korvaustasoa.

Taustalla syksyn 2023 budjettiriihen esitys

Hallitus sopi budjettiriihessä Kela-korvausten nostamisesta 500 miljoonalla eurolla vuosina 2024–2027, josta valtion rahoitusosuus on 335 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti Kela-korvausten korottamisella pyritään purkamaan perusterveydenhuollon hoitojonoja.

Valtio kattaa sairaanhoitovakuutuksen kustannuksista 67 prosenttia ja 33 prosenttia kerätään palkoista, yrittäjätuloista ja etuuksista pidätettyinä maksuina. Kela-korvaukset rahoitetaan osana sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutusta.

Hallituskaudella suunniteltu korvausten nosto kohdentuu yksityisten lääkäripalveluiden Kela-korvauksiin. Yleis- ja erikoislääkäreiden vastaanottojen korvaustaksat nousevat 8 eurosta 30 euroon sekä hammaslääkäreiden perustutkimusten korvaus nostetaan 15,50 eurosta 30 euroon. Lisäksi psykiatrien vastaanottojen korvaustaksoja nostetaan 30–40 euroon riippuen vastaanoton pituudesta. Myös psykiatrian toimenpiteiden, kuten psykoterapioiden, korvaustaksoja nostetaan. Esimerkiksi lääkäreiden antamasta yksilöpsykoterapiasta käyntikorvaus on nykyisin 18 euroa, ja psykiatrien antaman yksilöpsykoterapiakäynnin 27 euroa.

Ongelmana heikko vaikuttavuus mielenterveyspalveluiden jonoihin

Näkemyksemme mukaan hoitojonojen purku ei hallituksen esittämän suunnitelman mukaisella tavalla kohdennu juurikaan mielenterveyspotilaiden hoitoon. Pelkästään lääkäreiden antaman psykoterapian korvaustason nostaminen ei valitettavasti paranna psykoterapian saatavuutta tai lyhennä hoitojonoja, sillä Valviran ammattihenkilöiden

keskusrekisterin (28.9.2023) tietojen mukaan ainoastaan 13 % psykoterapeuteista on lääkäritaustaisia. Suurin taustakoulutusryhmä on psykologit ja toisena sairaanhoitajat. 87 % yksityisesti psykoterapiaan hakeutuvista asiakkaista jää siis sv-korvausten ulkopuolelle.

Lisäksi tätä kautta asiakkaan kustannusten pieneneminen kohdentuu vain hyvin pieneen osaan psykoterapioista, sillä psykoterapiaa toteutetaan pääosin Kelan kuntoutuspsykoterapiana tai vaativana lääkinnällisenä kuntoutuksena, sekä hyvinvointialueiden ostopalveluina. Korvauksen korotus kohdentuu sv-korvauksen noston kautta lähtökohtaisesti vain niille asiakkaille, joilla on mahdollisuus valtaosa saamastaan hoidosta maksaa itse. Esimerkiksi psykiatrian erikoisalalla vastaanottokäyntien keskimääräinen hinta on Kelan sairaanhoitokorvaustilastojen mukaan vuonna 2022 ollut 155,37 euroa, josta sv-korvaus on kattanut ainoastaan 14,7 %, ja asiakkaiden omalle vastuulle on jäänyt loppujen kustannusten maksaminen. Yksityissektorin psykoterapiapalveluiden keskimääräiset hinnat koko ammattikunnan tuottamat psykoterapiat huomioiden ovat huomattavasti tätä alhaisemmat. Esimerkiksi psykologitaustaisilla psykoterapeuteilla Psykologiliiton vuonna 2023 toteuttaman selvityksen mukaisesti yksilöpsykoterapiakäynnin keskihinta oli 96,10 euroa.

On myös syytä huomata, että sv-korvausta hakevat psykoterapia-asiakkaat eivät välttämättä ole ohjautuneet psykoterapiaan ulkopuolisen tahon toimesta laaditun lääketieteellisen arvion perusteella. Valtaosa psykoterapia-asiakkaista ohjautuu psykoterapiaan hoitoa toteuttavasta ammattihenkilöstä riippumattoman ammattilaisen laatiman hoidon tarpeen arvion perusteella. Tällöin heillä on käytössään myös laajempi yhteiskunnallinen tuki hoidolle. Esimerkkeinä kuntoutuspsykoterapia ja palvelusetelit, joissa omavastuuosuus on huomattavasti sv-korvattavaa hoitoa pienempi.

Esitys asettaa palveluntuottajat eriarvoiseen asemaan

Ainoastaan yhden taustakoulutuksen omaavien psykoterapeuttien antaman hoidon korvattavuus yksityisestä sairaanhoidosta on jo nykyisellään eriarvoistava samaa palvelua tuotavia muita terveydenhuollon ammattihenkilöitä kohtaan. Ongelma syvenee entisestään, jos korvaustasoa nostetaan vain yhden ammattiryhmän osalta. Esimerkiksi kuntoutuspsykoterapian korvauksissa tai ostopalveluna toteutettavissa psykoterapioissa korvaustaso on kaikille saman tasoisen psykoterapeuttikoulutuksen suorittaneille ammattilaisille sama. Myös sairausvakuutuksen korvattavuutta tulisi siis laajentaa koskemaan kaikkien terveydenhuollon ammattilaisten antamaa psykoterapiaa, jos korvaustason nosto tätä kautta halutaan aidosti ulottaa koko palveluun hakeutuvan kohdejoukkoon. Tällä tavoin myös hoitojonoja voitaisiin tehokkaasti lyhentää.

Korotuksen kohdistamisella kuntoutuspsykoterapiaan laajempi vaikutus

Toinen mahdollinen tapa kohdentaa Kela-korvauksia koskemaan huomattavasti laajempaa joukkoa psykoterapian saajista olisi nostaa Kelan kautta maksettavia

kuntoutuspsykoterapian korvauksia. Kuntoutuspsykoterapiaa on aiemmin kritisoitu eriarvoistavaksi sen vuoksi, että siihen pääsyssä näkyy eroja esimerkiksi tulotason mukaisesti. Vaikka kuntoutuspsykoterapian korvaustasot ovat huomattavasti korkeammat kuin sv-korvauksissa, osalla potilaista ei silti ole varaa maksaa niitä, eivätkä he voi hakeutua psykoterapiaan, jota kuitenkin on lääketieteellisen arvion perusteella heille suositeltu. Kuntoutuspsykoterapian korvaustason perusteet ja enimmäismäärät vahvistetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksia koskevan lainsäädännön mukaisesti erillisellä Valtioneuvoston asetuksella. Kuntoutuspsykoterapiaa on vuonna 2022 saanut 62 505 potilasta, ja käyntejä on toteutettu yhteensä yli 1 790 000. Mikäli yhden kuntoutuspsykoterapiakäynnin korvausta nostettaisiin 10 eurolla (57,60 eurosta 67,60 euroon), se maksaisi vuositasolla noin 17,9 miljoonaa euroa.

Nykymuotoisten Kela-korvausten korottaminen ei vaadi lakimuutoksia, ja Kela vahvistaa korvaustaksat voimassa olevan sairausvakuutuslain sekä valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Uuden Kela-korvausmallin suunnittelu on kuitenkin tarkoitus aloittaa sosiaali- ja terveysministeriössä pikaisesti. Tässä yhteydessä tulisi arvioida psykoterapian Kela-korvauksia erillisenä kokonaisuutena sekä sairausvakuutuslain että kuntoutuspsykoterapian korvaustasoa määrittävän valtioneuvoston asetuksen osalta.

Helsingissä 11.10.2023,

Suomen Psykologiliitto ry

Vera Gergov
Ammatti- ja yhteiskuntasuhdepäällikkö
vera.gergov@psyli.fi
p. 040 809 8028

Jari Lipsanen
Puheenjohtaja
jari.lipsanen@psyli.fi

Suomen Kuntoutusyritykset ry

Juhani Saarinen
Varatoiminnanjohtaja
juhani.saarinen@kuntoutusyritykset.fi
p. 050 324 0740

Satu Grekin
Toiminnanjohtaja
satu.grekin@kuntoutusyritykset.fi